

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ЛІСОЗАХИСНЕ
ПІДПРИЄМСТВО «ХЕРСОНЛІСОЗАХИСТ»
КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «БЛАГОУСТРІЙ»
КРОПИВНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ»**

Матеріали

**VI-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції
«Наукові читання імені В.М. Виноградова»,**

**присвяченої 150-річчю заснування Херсонського державного
аграрно-економічного університету**

23-24 травня 2024 року, Херсон - Кропивницький

УДК: 630 / 632 / 635.9

«Наукові читання імені В.М. Виноградова»: Матеріали VI-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених. 23–24 травня 2024 року. Херсон: 2024. 160 с.

Випуск присвячений 150-річчю заснування Херсонського державного аграрно-економічного університету

Збірник містить матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції науковців, науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, здобувачів вищої освіти, представників органів влади, громадських організацій та підприємств за такими основними напрямками: історичні аспекти регіональних природничих досліджень, лісівництво та лісознавство, лісовідтворення, агролісомеліорація, фітомеліорація, дендрологія та дендропроєктування, захист рослин, сучасні напрямки ландшафтного дизайну, теоретичні і прикладні аспекти інтродукції рослин, сучасний стан природно-ресурсного потенціалу Херсонщини, проблеми та виклики військових дій на території України, вплив військових дій на лісові екосистеми, а також перспективи повоєнної відбудови та відновлення природних та штучних екосистем.

Відповідальна за випуск: Лавриць В.Ю.

Збірник підготовлено з оригіналів доповідей без літературного редагування. Всі матеріали представлені в авторській редакції, редколегія не несе відповідальності за недостовірність представленої авторами інформації.

Херсонський державний аграрно-економічний університет, 2024

Оргкомітет конференції

Кирилов Ю.Є.	Голова оргкомітету ректор Херсонського державного аграрно-економічного університету
Члени оргкомітету:	
Бойко П.М.	кандидат біологічних наук, доцент, декан факультету рибного господарства та природокористування ХДАЕУ
Бойко Т.О.	кандидат біологічних наук, в.о. зав. кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Дементьєва О.І.	кандидат сільськогосподарських наук, ст.викладач кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Семенюк С.К.	кандидат біологічних наук, доцент кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Котовська Ю.С.	асистент кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Лаврись В.Ю.	асистент кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ
Дворна А.В.	асистент кафедри лісового та садово-паркового господарства ХДАЕУ

micromycetes - causes of disease hybrid tea roses	
<i>Очкала М.М., Марковська О.Є.</i> Актуальні питання захисту соняшнику від комплексу шкідливих організмів	94
<i>Чайка Т. О.</i> Захист льону олійного за технологією органічного землеробства	97
<i>Шевченко О.А. Нікітенко М.П.</i> Інноваційні підходи до захисту рослин: еволюція від передових до сучасних технологій	101

VI. СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ.

<i>Boiko V.</i> Creation of green roofs is an ecological trend in landscape design of Ukraine	105
<i>Ешкар З.І., Дементьєва О.І.</i> Організація озеленення з використанням <i>Rosaceae</i> Juss	107
<i>Коджебаш А.В.</i> Рутарій як елемент екологічного ландшафтного дизайну	110
<i>Коротченко Я.А., Котовська Ю.С.</i> Використання видів роду гібіск в ландшафтному дизайні	113
<i>Котовська Ю.С., Мотузна О.Є.</i> Особливості створення сенсорного моносаду (сад ароматів)	115
<i>Кражко Є., Котовська Ю.С.</i> Ландшафтний дизайн як невід'ємна складова естетики території закладів гостинності.	118
<i>Кугітко Я.А., Лаврись В.Ю.</i> Використання групових посадок в озелененні прибудинкової території	120
<i>Кузіна В.Д., Котовська Ю.С.</i> Ландшафтний дизайн у стилі «екологічна урбаністика»	123
<i>Нагорний Д.Р.</i> Еколого-біологічні особливості деревних насаджень міста Скадовськ (Херсонська область, Україна)	125
<i>Свиденко Л.В., Котовська Ю.С., Вергун О.М., Григор'єва О.М., Brindza J.</i> Ароматичні рослини для потреб ландшафтного дизайну	128
<i>Семенюк С.К., Васіна А.О.</i> Вирощування декоративних кущів в об'єктах озеленення Херсонської області	131
<i>Шевченко А.А. Дементьєва О.І.</i> Перспективи використання урбаністичного ландшафтного дизайну як одного із сучасних напрямів дизайну	133

VII. ТЕОРЕТИЧНІ І ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ІНТРОДУКЦІЇ РОСЛИН.

<i>Грабовецька О.А., Свиридовський В.М., Балабан В.М.</i> Інтродукція нетрадиційних плодкових культур в Південному степу України	137
--	------------

1. Бойко Т.О., Дементьєва О.І. Екологічні основи створення зелених насаджень на територіях загальноосвітніх закладів міста Херсона. Таврійський науковий вісник. Вип. 100, Том 2. Херсон, 2018. 220-229.
2. Бойко Т.О. Еколого-біологічні властивості кущів роду *Spiraea* L. об'єктів озеленення Херсонщини. Лісівнича освіта і наука: стан, проблеми та перспективи розвитку. 2024.
3. Бойко Т.О., Дементьєва О.І. Особливості створення проекту реконструкції та озеленення територій загальноосвітніх навчальних закладів. Таврійський науковий вісник. Херсон: Видавничий дім «Гельветика». 2019. № 108. 207–217.
4. Дементьєва О. І., Котляр К. О. Використання декоративних кущів для озеленення об'єктів різного цільового призначення. Матеріали V-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку» м. Херсон, 27–28 жовтня. 2022 р. Херсон, 2022.
5. Дементьєва О.І., Бойко Т.О., Омелянова В.Ю. Особливості озеленення об'єктів спеціального призначення на прикладі меморіального комплексу загиблим воїна. Таврійський науковий вісник. Вип. 106, Том – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 262–267.
6. Дементьєва О.І., Омелянова В.Ю. Асортимент рослин для озеленення меморіального комплексу. Науково-парктична конференція викладачів, молодих вчених та студентів – Херсон, ДВНЗ «ХДАУ», 2018. 88–90.
7. Бойко Т.О., Дементьєва О.І. Проблеми підбору асортименту рослин для створення зелених насаджень в м. Херсон. Інтродукція рослин на Волино-Поділлі: наука, освіта, мистецтво формування ландшафту, виробництво: матеріали Міжнародної наук.-практ. конференції (Тернопіль, 17-18 травня, 2018 р.) [ред.кол. : В. Черняк (відп. ред.) та ін.]; Тернопільський ОКППО. – Тернопіль: Крок, 2018. 48-50.
8. Boiko T.O., Boiko P.M., Dvorna A.V. Analysis of the use of fruit and nice cultures in greening of the Kherson region. Taurida Scientific Herald. 2023. №131. 333-338.
9. Boiko T.O. Assessment of the decorativeness of wood species of the family *Rosaceae* Juss. green zones of the Kherson region. Taurida Scientific Herald. 2024. №135. 211-217.
10. Lavrys V. Yu., Dementieva O.I. Specificity of using ornamental shrubs in planting areas for different purposes under conditions of southern Ukraine. Таврійський науковий вісник № 130. 2023. 436- 442.

РУТАРІЙ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЕКОЛОГІЧНОГО ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ

КОДЖЕБАШ А. В.

Уманський національний університет садівництва

Людина прагне до природності та натуральності, тому екологічний ландшафт набуває все більшої популярності. При озелененні в екодизайні одним з досить молодих його елементів є рутарій, який використовують як у садово-паркових об'єктах, так і в фітодизайні інтер'єрів.

Еко-ландшафт, або екологічний ландшафт, або екологічно чистий ландшафт є підходом до проєктування відкритих просторів, у якого пріоритетними є біорізноманітність та стійкість навколишнього середовища. Його ціллю є створення корисного, естетичного, а головне екологічно безпечного простору [5]. При екодизайні важливо оформити ділянку таким чином, щоб її вигляд був наближеним до природного ландшафту.

Д. С. Тесля та В. Я. Маланюк [6] зазначають, що екологічний дизайн сприяє виникненню більш досконалої культури проєктування та відображає тенденції розвитку суспільства, що спрямовані на розв'язання проблем екологічного характеру. Вони вказують, що «естетику нових об'єктів, поруч із технічними, функціональними, а також соціокультурними компонентами все більше визначає екологічний фактор як один з найважливіших складових проектної культури».

Одним з елементів екологічного дизайну, який використовується при озелененні є рутарії. У наш час він хоча й не так сильно поширений як рокарії, та все ж має своє місце при озелененні садово-паркових об'єктів.

«Рутарій – це композиція з рослин і деревини, яка за структурою нагадує альпійську гірку, основою композиційного рішення є корчі, красиві корені, гілки, пні, спиля, колоди, деревна кора та ін.» [4].

Якщо рокарій (походить від англійського слова «rock», що у перекладі означає камінь) являє собою композицію з камінням, то рутарій є композицією з корчагами та корінням (в основі має англійське слово «root», що перекладається як слово «корінь»). Тобто, можна даний елемент ландшафтного дизайну охарактеризувати як композицію з коріння. В англійськомовних джерелах декоративні композиції такого типу зустрічаються під назвою «stumpery», що має в своїй основі слово «stump», яке перекладається як «пень».

І. С. Житник, посилаючись на [3] зазначає, що свого розвитку рутарії набували поступово, адже спочатку корчі, коріння дерев слугували елементами декору на альпійських гірках та підпірних стінках. Також могли слугувати (і слугують досі) скульптурами та садовими меблями. У 1856 р. створено перший рутарій (сад «Biddulph Grange», Англія).

Рутарій, перш за все асоціюється з лісовими ландшафтами, де не ведеться господарська діяльність. Коли дерево чи гілка, що впали лишається на своєму місці і з деяким часом навколо неї, а точніше за її участю утворюється мікроценоз. Оселяються різні дикорослі рослини. Часто це буває під пологом деревних насаджень, у затінку.

Рутарії доцільно створювати у тінистих частинах об'єктів ландшафтного дизайну з використанням тінелюбних та тіневитривалих рослин.

К. Н. Брензел та М. К. Маккі [7] стверджують, що одним з найкращих способів показати папороті та інші тіневитривалі та тінелюбні рослини – це облаштувати невеличкий рутарій. Проте інформація щодо підбору рослин для рутарію на об'єктах ландшафтного дизайну (на відміну фітодизайну

інтер'єрів [1, 2]) є досить обмеженою. З урахуванням біоекологічних та декоративних властивостей для озеленення рутаріїв у тінистих місцях доцільно використовувати: різні види *Hedera* L., *Lathyrus latifolius* L., *Hosta hybrida*, *H. plantaginea* (Lam.) Asch., *H. ventricosa* Stearn, *Aegopodium podagraria* L., *Ajuga reptans* L., *Glechoma hederacea* L., *Adiantum pedatum* L., *Adonis amurensis* Regel & Radde, *Asplenium griffithianum* Hook., *Blechnum spicant* (L.) Sm., *Onoclea sensibilis* L.; *Houstonia caerulea* L., *Eriocapitella hupehensis* (Lemoine) Christenh. & Byng, *Anemone Hybrida* (hort. ex L.H.Bailey) Makino, *Anemonoides nemorosa* (L.) Holub, *Vinca minor* L., *Geranium* × *cantabrigense*, *Epimedium rubrum* C.Morren.; *Duchesnea chrysantha* (Zoll. & Moritzi) Miq.

Отже, для рутарія рекомендовано використання ліан, папоротей, витких рослин, декоративнолистяних, квітучих рослин та таких, що мають декоративні плоди. Варто відмітити, що запропонований асортимент буде доречно використовувати не лише для рутаріїв, а також і для рокаріїв, що дуже подібні між собою.

Список використаних джерел

1. Бредіхіна Ю. Л., Туровцева Н. М. Особливості створення та використання рутарію для оформлення інтер'єру *Сучасний стан і перспективи розвитку ландшафтної архітектури, садово-паркового господарства, урбоекології та фітомеліорації: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* (Львів, 4-5 квітня 2019 р.). Львів, НЛТУ України, 2019. С. 84-86.
2. Бредіхіна Ю. Л., Туровцева Н. М., Кобець О. В. Асортимент рослин для оформлення інтер'єрного рутарія. *Вісник Уманського національного університету садівництва*. № 1., 2020. С. 113–118.
3. Бредіхіна, Ю. Л. та Туровцева, Н. М. та Кобець, О. В. Асортимент рослин для оформлення інтер'єрного рутарія. *Вісник Уманського національного університету садівництва* (1). Умань, 2020. С. 113-118. URI: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/9890>
4. Житник І.С. Підбір рослин з родини Crassulaceae DC. для рутарію відкритого простору. *Лісівнича освіта і наука: стан, проблеми та перспективи розвитку : збірник наукових праць VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*, Ломжа Малин, 21.03.2024. Видавництво: MANS, 2024. С. 233-236. URI: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/11250>
5. Маковецька О.О., Аксьонова І.М., Пліс А.О., Кузан М.В. Екологічні тенденції сучасного ландшафтного дизайну. *The 15th International and practical conference "Distance education as the main problem of young people"* (December 26-29, 2023) Madrid, Spain International Science Group. 2023, P. 14-22. URL: DISTANCE EDUCATION AS THE MAIN PROBLEM OF YOUNG PEOPLE
6. Тесля Д.С., Маланюк В.Я., Екодизайн у ландшафті. *Економіка і культура України в світових глобалізаційних процесах: позиціонування і реалії: тези доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф.* (21–22 берез.). Київ, 2018. С. 164-167.
7. Brenzel, K. N., Mackey, M.K. *The Healthy Garden: Simple Steps for a Greener World*. New York: Abrams, 2021. 208 p.